

เวทีเสวนา เรื่อง “ส่งออกอนาคตตลาดทุเรียนส่งออกไทย”

ดำเนินการโดย

สถาบันคลังสมองของชาติ

ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)

วันศุกร์ที่ 7 มิถุนายน 2562 เวลา 13:00 – 16:30 น.

ณ ห้องประชุมแคนนา 1 โรงแรมรามารการ์เด็นส์ ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพมหานคร

หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตและส่งออกผลไม้ที่สำคัญ โดยประเทศนำเข้าผลไม้ไทย สามอันดับ ได้แก่ เวียดนาม จีน และฮ่องกง ซึ่งมากกว่าร้อยละ 30 ไทยได้ส่งออกผลไม้ไปยังประเทศจีน ซึ่งผลไม้ที่มีความนิยมและมีมูลค่าส่งออกสูงเป็นอันดับหนึ่ง คือ **ทุเรียน** ทั้งนี้ ทุเรียนไทยมีคุณภาพและสร้างชื่อเสียงเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ นับได้ว่าเป็นผลไม้ส่งออกที่เป็นดาวเด่นของไทย ในช่วงกว่าทศวรรษที่ผ่านมา ทุเรียนของไทยที่มีมูลค่าส่งออก 3,845.35 ล้านบาทเฉลี่ยในช่วงปี พ.ศ. 2550-2552 และได้เพิ่มสูงขึ้น เป็น 26,645.98 ล้านบาทเฉลี่ยในช่วงปี พ.ศ. 2559-2561 หรือเพิ่มขึ้นประมาณ 6 เท่าในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา โดยการส่งออกมีทั้งในรูปแบบของทุเรียนสด ทุเรียนแช่เย็นหรือแช่แข็งและทุเรียนแห้ง ในจำนวนนี้ส่วนใหญ่เป็นการส่งออกทุเรียนสดมากที่สุดถึงร้อยละ 87.30 ของมูลค่าส่งออกทุเรียนทั้งหมด ตลาดส่งออกทุเรียนสดไทยอยู่ในเอเชียเป็นสำคัญโดยมีประเทศจีน ฮ่องกง และเวียดนามเป็นตลาดนำเข้ารายใหญ่ ซึ่งการส่งออกไปยังฮ่องกงและเวียดนามนั้น เป็นตลาดการส่งผ่านทุเรียนไทยเพื่อไปยังตลาดในประเทศจีนอีกทางหนึ่ง ตลาดจีนจึงเป็นเป็นตลาดผู้บริโภคทุเรียนรายใหญ่ของโลกและเป็นตลาดนำเข้าที่สำคัญของโลกด้วยเช่นกัน

ทุเรียนเป็นผลไม้ที่มีถิ่นกำเนิดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีประเทศไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ เป็นแหล่งผลิตที่สำคัญ ปัจจุบันได้ขยายการปลูกไปยังตอนเหนือของประเทศออสเตรเลีย อเมริกาใต้ และในแอฟริกา (Suhana Safari et al., 2018) ข้อมูลจาก DGMR (Durian Global Market Report) (2018) ระบุว่าปริมาณอุปทานผลผลิตทุเรียนของโลกในปี พ.ศ. 2559 มีจำนวน 1.6 ล้านตัน อุปสงค์การบริโภคทุเรียนมีใกล้เคียงกับอุปทาน โดยมีอุปสงค์การบริโภคทุเรียนในตลาดการค้าระหว่างประเทศ ประมาณร้อยละ 30 ของปริมาณอุปสงค์รวม หรือประมาณ 0.44 ล้านตันในปี พ.ศ. 2559 อย่างไรก็ตาม การขยายตัวของบริโภคทุเรียนในประเทศจีนในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้ส่งผลต่อการนำเข้าทุเรียนของประเทศจีนเพิ่มมากขึ้นอย่างก้าวกระโดด จากการนำเข้า 0.106 ล้านตันเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2548-2550 ได้เพิ่มขึ้นเป็น 0.336 ล้านตันเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2557-2559 หรือเพิ่มขึ้นกว่า 3 เท่าตัว ส่งผลต่อตลาดการค้าและการส่งออกไปยังประเทศจีน พร้อมกับการยกระดับราคาทุเรียนในตลาดส่งออกให้ปรับตัวสูงขึ้นและรวมถึงการส่งผ่านราคาไปยังระดับสวน สร้างความตื่นตัวให้กับเกษตรกรได้ปรับเปลี่ยนพื้นที่และขยายการผลิตทุเรียนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

การปรับตัวของราคาทุเรียนที่เพิ่มสูงขึ้นทั้งในระดับสวนและตลาดส่งออกในช่วงเวลาที่ผ่านมา ด้านหนึ่งเห็นว่าได้สร้างแรงกระตุ้นให้เกิดการขยายตัวของการผลิตภายในประเทศที่เป็นแหล่งผลิตหลัก (ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์) และแหล่งผลิตใหม่อย่างเช่นในประเทศกัมพูชา เวียดนาม และพม่า ซึ่งอุปทานที่ขยายตัวนี้ยังไม่แน่นอนนัก เพราะมีตลาดนำเข้าจากจีนรองรับอุปทานส่วนเกินที่เพิ่มขึ้น อีกทั้ง การบริโภคทุเรียนต่อหัวของประชากรจีน

(per capita durian consumption) ยังอยู่ในระดับต่ำหรือที่ 0.21 กิโลกรัมในปี พ.ศ. 2559 ซึ่งการบริโภคดังกล่าวมีอัตราการขยายตัวได้อีกถึงร้อยละ 13 ต่อปี (DGMR, 2018) อีกทั้งสินค้าทุเรียนมีการตอบสนองต่อรายได้เป็นบวก ดังนั้น การเพิ่มขึ้นของประชากรชั้นกลางในจีนจะก่อให้เกิดการขยายตัวในการบริโภคทุเรียนและส่งผลต่อการขยายตัวของการนำเข้าเพิ่มสูงขึ้นจากปริมาณที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเช่นกัน กล่าวคือ ตลาดการค้าทุเรียนระหว่างประเทศสามารถรองรับกับการขยายตัวจากอุปทานที่มีเพิ่มขึ้น การผลิตทุเรียนจึงน่าจะเป็นไม้ผลความหวังใหม่ที่จะยกระดับรายได้และสร้างความมั่งคั่งให้กับภาคการเกษตร ดังจะเห็นได้ว่าประเทศมาเลเซียมีการกำหนดแผนงานส่งเสริมให้ทุเรียนเป็นแหล่งความมั่งคั่งของภาคการเกษตรในทศวรรษข้างหน้า (Suhana Safari et al, 2018)

ในอีกด้านหนึ่ง มีความเห็นว่าการขยายพื้นที่เพาะปลูกไปพร้อมๆ กับอุปทานผลผลิตทุเรียนที่เพิ่มขึ้นอาจจะสร้างปัญหากับเกษตรกรในอนาคต เนื่องจากปัจจุบันตลาดนำเข้าทุเรียนรายใหญ่หรือประมาณเกือบร้อยละ 80 ผูกติดอยู่กับตลาดการบริโภคทุเรียนของจีนเพียงประเทศเดียว ซึ่งพฤติกรรมและความชื่นชอบสินค้าทุเรียนขึ้นอยู่กับคุณลักษณะจำเพาะ ทั้งกลิ่น สี รสชาติความอร่อย และเป็นที่ยอมรับ ก็จะส่งผลต่อการขยายตัวของความต้องการบริโภคตามมา นอกจากนี้ กฎระเบียบเกี่ยวกับมาตรฐานของสินค้าทุเรียนและความปลอดภัยในห่วงโซ่การผลิตของประเทศผู้นำเข้าจะเป็นทั้งโอกาสและอุปสรรคที่สำคัญต่อประเทศผู้ผลิต ขึ้นอยู่กับการปรับตัวของเกษตรกรในประเทศผู้ผลิตและรวมถึงมาตรการการจัดการของภาครัฐที่จะสนับสนุนให้เกิดกระบวนการผลิตที่ดี (Good Agricultural Practice) ผลิตสินค้าได้มาตรฐานความปลอดภัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ดังนั้น การขยายตัวของแหล่งผลิตและอุปทานผลผลิตทุเรียนจะสร้างความเสี่ยงกับเกษตรกร โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อยที่ยังขาดทักษะการจัดการธุรกิจฟาร์ม เพื่อให้ก้าวทันกับตลาดและมาตรการกฏกติกาทางการค้าที่เป็นพลวัต นอกจากนี้ หากเกิดการเปลี่ยนแปลงในอุปสงค์การบริโภคทุเรียนไปในทิศทางที่ชะลอตัวลงอันเนื่องจากปัจจัยที่ไม่คาดคิดมาก่อน ย่อมจะส่งผลกระทบต่อการปรับตัวของราคาทุเรียนทั้งในระดับตลาดส่งออกและระดับสวน อันจะส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตทุเรียนในประเทศนั้นๆ ตามมา

ที่ผ่านมา แม้ว่าทุเรียนได้ก้าวขึ้นมาเป็นไม้ผลส่งออกลำดับหนึ่งของไทย แต่การบริหารจัดการเกี่ยวกับตลาดส่งออกทุเรียนของไทยยังขาดข้อความรู้และแนวทางมาตรการเพื่อสร้างการขับเคลื่อนเชิงรุกในการขยายโอกาสทางการค้า และรวมถึงการจัดการความเสี่ยงกับข้อปัญหาต่างๆ ที่พึงจะเกิดขึ้นในอนาคตอันเนื่องมาจากการเป็นพลวัตของตลาดการค้า อาทิ ในปัจจุบันเริ่มมีคู่แข่งสำคัญทั้งด้านพันธุ์จากมาเลเซีย กอปรในปัจจุบันประเทศจีนได้อนุญาตให้มาเลเซียสามารถส่งออกทุเรียนสดเข้าประเทศได้ จึงกล่าวได้ว่า ประเทศผู้นำเข้าหลักอย่างจีนมีช่องทางการนำเข้าได้หลากหลายขึ้น อีกทั้ง พบว่ามาตรการเชิงนโยบายที่ได้กำหนดขึ้นโดยภาครัฐทั้งในอดีตและที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน มีการแก้ปัญหาที่ยังขาดการวิเคราะห์บนฐานของข้อเท็จจริง ส่งผลให้เกิดช่องว่างของประสิทธิภาพในการบริหารจัดการตลาดส่งออกทุเรียนทั้งในปัจจุบันและในอนาคต อาจนำมาซึ่งการเสียโอกาสของประเทศ และในหลายกรณีนำมาซึ่งข้อปัญหาทั้งในระดับมหภาคและในระดับเกษตรกร

สถาบันคลังสมองของชาติ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)¹ จึงได้ร่วมจัดเวทีเสวนาเรื่อง “สองอนาคตตลาดทุเรียนส่งออกไทย” ในครั้งนี้ เพื่อเป็นเวทีสำหรับภาคีหุ้นส่วนในโซ่อุปทานการผลิต การค้า และการส่งออกทุเรียนไทยได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักวิชาการอาวุโส เพื่อให้ข้อคิดเห็นและ

¹ เป็นหน่วยงานที่จัดทำและกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศให้มีเอกภาพและเป็นระบบ ตลอดจนมีหน้าที่จัดสรรงบประมาณให้แก่หน่วยงานในระบบวิทยาศาสตร์ ตามประกาศราชกิจจานุเบกษาเรื่อง “พระราชบัญญัติสถานนโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒” เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2562

ข้อเสนอแนะถึงสถานการณ์ในอนาคตที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายให้กับภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ช่วยพัฒนาตลาดส่งออกทุเรียนของไทย ตลอดจนมาตรการเฝ้าระวัง เพื่อป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนข้อความเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ตลาดทุเรียนไทยทั้งในปัจจุบันและในอนาคต
2. เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาในโซ่อุปทานผลไม้ทุเรียนไทยสู่ความยั่งยืน
3. เพื่อพัฒนาและยกระดับเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคีหุ้นส่วนในห่วงโซ่อุปทานทุเรียนส่งออกไทย
4. เพื่อพัฒนาโจทย์วิจัยด้านการผลิตและการตลาดทุเรียนเพื่อการส่งออกของไทย
5. เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนประกอบการจัดทำและกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมของประเทศ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ข้อความเห็นและข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อใช้จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายอันจะช่วยพัฒนาตลาดส่งออกทุเรียนไทย ตลอดจนส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคีหุ้นส่วนในห่วงโซ่อุปทานการส่งออกทุเรียนไทย

ผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ 40-50 ท่าน ประกอบด้วย เกษตรกร ผู้ประกอบการในโซ่อุปทานส่งออกทุเรียน นักวิชาการ และนักสื่อสารมวลชน

วัน เวลา และสถานที่จัดประชุม

กำหนดจัดงานเสวนาในวันศุกร์ที่ 7 มิถุนายน 2562 เวลา 13.00-16.30 น. ณ ห้องประชุมแคนนา 1 โรงแรมรามารการ์เด็นส์ ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพมหานคร

การลงทะเบียน

ผู้ที่สนใจสามารถลงทะเบียนออนไลน์โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย (ไม่รวมค่าที่พักและค่าเดินทาง) ได้ที่ www.agripolicyresearch.com ภายในวันที่ 31 พฤษภาคม 2562 หรือจนกว่าจำนวนผู้ลงทะเบียนครบตามกำหนด

เนื่องจากที่นั่งมีจำนวนจำกัด ทางผู้จัดงานขอสงวนสิทธิ์สำหรับผู้ที่ได้ลงทะเบียนก่อนและสามารถเข้าร่วมงานได้เต็มเวลา โดยหลังจากการพิจารณาข้อมูลที่ท่านได้ลงทะเบียนมา จะแจ้งยืนยันการเข้าร่วมงานทางอีเมลที่ท่านระบุไว้ ภายใน 2 วัน หลังจากที่ท่านลงทะเบียน

ติดต่อสอบถามรายละเอียด

คุณวรภัทร จิตรไพศาลศรี

สถาบันคลังสมองของชาติ

โทร. 02-126-7632 ถึง 4 ต่อ 105

โทรสาร 02-126-7635 อีเมล worapat@knit.or.th

(ร่าง) กำหนดการเสวนา เรื่อง “ส่องอนาคตตลาดทุเรียนส่งออกไทย”

ดำเนินการโดย

สถาบันคลังสมองของชาติ

ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)

วันศุกร์ที่ 7 มิถุนายน 2562 เวลา 13:00 – 16:30 น.

ณ ห้องประชุมแคนนา 1 โรงแรมรามารการ์เด็นส์ ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพมหานคร

วันศุกร์ที่ 7 มิถุนายน 2562

13.00-13.15 น.	ลงทะเบียน
13.15-13.30 น.	กล่าวต้อนรับ และเปิดการเสวนา โดย รศ.ดร.ธงชัย สุวรรณสิขณน์ ผู้อำนวยการฝ่ายเกษตร สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)
13.30-14.45 น.	เสวนา เรื่อง “ส่องอนาคตตลาดทุเรียนส่งออกไทย”

ร่วมเสวนาและให้มุมมองโดย

ดร.วรชาติ ดุลยเสถียร	ผู้เชี่ยวชาญการจัดการโซ่อุปทานด้านเกษตร CLMV และ กรรมการผู้จัดการบริษัทบูลเอเชีย อะกริฟลูอิด จำกัด
คุณ.อรรถัย เอื้อตระกูล	อดีตผู้เชี่ยวชาญด้านระบบนำเข้าส่งออกสินค้าเกษตรและปัจจัยการผลิต กรมวิชาการเกษตร
รศ.ดร.อัทธ์ พิศาลวานิช	ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการค้าระหว่างประเทศ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
คุณเปรม ณ สงขลา	บรรณาธิการบริหาร นิตยสารเคหการเกษตร

ดำเนินรายการโดย

รศ.สมพร อิศวิลานนท์ นักวิชาการอาวุโสและผู้ประสานงาน

สำนักประสานงาน “งานวิจัยเชิงนโยบายเกษตรและเสริมสร้างเครือข่าย
งานวิจัยเชิงนโยบาย” สถาบันคลังสมองของชาติ

14.45-16.30 น.	เปิดเวทีแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น
----------------	------------------------------

*ลงทะเบียน และรับประทานอาหารว่าง